

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

KRIGS ERINDRINGER
FRA DEN 14. AUGUST 1914
TIL DEN 27. DECEMBER 1914

Af

Iver Nielsen Aarestrup

Født 22. feb. 1890 Bjerndrup, Stepping sogn, Haderslev amt
Død 7. nov. 1944 Bjerndrup, Stepping sogn, Haderslev amt

Indkaldelsen

Skriveren af disse Linjer, blev som så mange andre unge og ældre fra vort kære Nordslesvig, indkaldt i august måned 1914. Vi måtte trække i den tyske trøje og tage en tørn med i den store Verdenskrig, som ingen af os dengang anede eller troede skulle vare i over 4 år. Havde vi dengang anet det, var nok ikke ret mange gået den vej, men som sagerne stod dengang, troede vi, at til Jul var vi færdige. Alt så jo ud til at lykkedes for Tyskerne.

Dem der gik nordpå over den dansk tyske grænse ved [Kongeåen](#), havde ingen udsigt til, nogensinde mere at kunne vende tilbage til deres hjem eller familie igen. Måske ville Tyskerne endda have tvunget Danmark til at udlevere desertørerne, for at få dem straffet, i de dage tiltroede vi Tyskerne alt i den retning.¹

Tiden gik sin gang derhjemme, alt skulle jo helst blive ved at gå i sine gamle gænge, selvom de fleste steder manglede ”mangen en”. Der allerede måtte af sted til fronten eller til session i løbet af de første mobiliseringsdage.² Høsten begyndte snart, de der blev tilbage måtte hænge endnu bedre i.

Afrejsen

Så oprandt da også den dag, da jeg måtte hjemmefra og rejse til [Flensborg](#) for at melde mig. Det var **fredag den 14. august 1914**. Min mobiliseringsordre, den der hvert forår blev klæbet i militærpasset, lød på at jeg skulle møde den 13 mobiliseringsdag.

Jeg der dengang var godt 24 år gammel, var på de årlige sessioner jeg mødte til, som 20-21 og 22-årig, hver gang blevet udtaget til soldat, men som følge af min moders ansøgninger, blev jeg første og anden gang, overført til næste år og den sidste gang helt fritaget og overskrevet til erstatningsreserven. Som grund angav man legemsfejl som ingen havde opdaget ved de tidligere undersøgelser, men reklamationerne havde nok været hovedårsagen.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.								9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17.									
Gemeinde	Nr.	Familiennamen und Vornamen	a. Datum, b. Ort (Stad, Regierung- bezirk, Bundesland) der Geburt	a. Familiennamen und Vornamen der Eltern, b. ob folge leben oder nicht, c. Gewerbe oder Stand des Vaters	a. Wohnort der Eltern oder des Vormundes, b. Matrikulationsort des Militärführigen	Stell- gion	Stand oder Gewerbe	Ergebnis der Musterung									
								Im Jahre	zur Einmutterung gemeldet ja oder nein	Stelle Prüfung	Stell- gion	Körperliche Fehler nach Angabe des Arztes	Benötigte Entscheidung der Erlaßkommission	Be- messen, ob wegen mangel oder andere Erkrankung	Wur- de festgestellt ja nein	Entscheidung der Ober- Erlaßkommission	
	14. A. 1	Aarestrup	22. 2. 1890	A. A. Andersen Thorun	A. Bjerndrup		ss. husearbejder		ja	1/1	1/1	46 2. 7m	mit 1. 1. 12. 1914	96			
		Jens Nielsen (Vater)	Bjerndrup	b. ja c. Landwirt	b. Bjerndrup				ja	1/1	1/1	6 m	mit 1. 1. 12. 1914	589			

Moder³ sad jo også med et lille landboelsted til 1 hest, 4 køer, lidt ungvæg og lign., hun havde også min gamle bedstefar,⁴ der var over 80 år, og som nu næsten mest var sengeliggende, at pleje. Sammen med flere bekendte, der også skulle møde til session, rejste jeg så til [Flensborg](#), hvor vi skulle stille på Duborg kasernen kl. 9 om formiddagen fredag den 14. august, men det blev over middag inden jeg var på tur og kom for Lægen, han var hurtig klar over at jeg var krigsduelig, så kom jeg med flere andre lige ned til den store eksercér hal, hvor vi fik en uniform og ved firetiden stod jeg så som tysk soldat. Nogle af mine bekendte var heldigere og slap hjem igen dengang, men de fleste måtte trække i trøjen.

¹Nærmere beskrivelse.

² Krigserklæring mod Rusland den 1. aug. 1914, få dage efter var Tyskland også i krig med Frankrig og England, Krigen sluttede den 11. nov. 1918.

³ Andrea Thomsen Aarestrup, født d. 7. nov. 1866 i Kolstrup, Stepping sogn, Haderslev sogn. Død 4. feb. 1956 i Bjerndrup.

⁴ Thomas Andersen Aarestrup, født d. 31. maj 1829 i Styding, Hammelev sogn Død 3. jan. 1916 i Bjerndrup, Stepping sogn.

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

Første nat i Flensborg

Hen ad aften blev vi så stillet op på række og geled, der fik vi omsider anvist kvarter (logi) i byen, sammen med fire andre fik jeg kvarter i [Lilienstr. Nr.4](#), en lille kort snæver gade tæt ved det netop færdig byggede Gymnasium. Da vi nåede så vidt, var klokken også hen ad ni, så vi var alle både trætte og søvnige, vi havde jo været tidlig oppe om morgenen, for at komme med toget, siden kl. 9 havde vi så stået i kasernegården hele dagen. Logiet vi fik anvist ved en ældre kone, så nu ikke videre pænt eller indbydende ud, men den første aften lagde vi nu ikke så nøje mærke til det.

Mine fire kammerater var alle danske nordslesvigere, de to af dem endda bekendte fra en by i samme sogn, den ene var postbud og den anden for tiden chauffør for en dyrlæge i omegnen, den tredje var fra en lille by lidt nordvest for [Haderslev](#) og den fjerde var mælkekusk i [Haderslev](#). Postbuddet og mælkemanden var gifte, chaufføren forlovet, den tredje og jeg endnu løse og ledige i den henseende, så vidt mig bekendt.

Frivillige

Næste morgen lørdag d. **15. sept.** stillede vi så igen i den bagerste gård på [Duborg kasernen](#), hvor vi blev tildelt **2. kompagni af Rekr. Depot E 86, jeg i 11 korporal skab** hvor vi var 12 mand, hvoraf ikke mindre end 9 var unge lærere eller seminarister mest frivillige.

Langt den største del af kompagniet var frivillige, begejstringen var stor blandt tyskerne i de dage. På de højere skoler o.l. pressede den ene den anden, medens lærerne hjalp til, lidt eller meget! den der ikke meldte sig frivilligt var jo fej, de blev uglesete og hundset med af både lærere og kammerater.

Sejrmeldingerne fra Belgien kom jo i en stadig strøm, den ene mere glimrende end den anden, og alt så strålende ud for tyskerne, snart måtte hele verden ligge for deres fødder, ”men der kom andre tider”.

Eksercitsen begynder

Så gik det løs med instruktioner og eksercits, det gjaldt om at få lavet soldater ud af os på ganske kort tid. Første dag d.15. sept.: lørdagens timeplan var: formiddag kl. 8 instruktion, kl. 9-11 eksercits. Eftermiddag kl. 2-3 instruktion, kl.4-6 eksercits.

Middagsmaden fik vi på kasernen, kaffe ligeledes, brød fik vi udleveret. Om aftenen gik vi så lidt ud i byen for at se os lidt om, der traf jeg en Hjulmand fra samme by som mine to før nævnte bekendte, han havde været soldat i fredstid og havde allerede været her i længere tid.

Han kunne nu vente at komme til fronten hvad øjeblik det skulle være, sammen med en købmand fra min by som stod ved samme bataljon, han havde jeg for øvrigt hilst på allerede den første dag.

Faneeden

Allerede anden dag d. 16. sept., søndag formiddag rejste denne bataljon til fronten, jeg nåede lige at få sagt farvel til købmanden og hjulmanden i forbigarten. Samme søndag måtte vi også aflægge faneeden.

Vi stillede kl. 7,⁴⁵ om formiddag havde siden appel osv. Det blev stram nok for flere, medens vi blev stillet op og skulle stå ret under talen og alt det øvrige ceremonielle, faldt flere om, de kunne ikke døje det.

En halv snes mand måtte hen og for symbolsk at lægge hånden om fanestangen for alle os andre, Samtidig skulle alle vi andre række tre fingre i vejret, og plapre edsformlen efter. Under edsaflæggelsen gik underofficerer o.l. op og ned mellem rækkerne og så til at ingen snød sig fra det. Nu skulle flere endda aflægge særskilt ed. Katolikkerne havde en anden form for den sidste sætning i edsformlen. Meklenborgerne svor til deres storhertug. Prøjserne aflagde eden til kongen og kejseren etc. Oldenborgerne til deres fyrste og så fremdeles, men omsider var det da overstået.

Letlevende piger

Om eftermiddagen fik jeg skrevet hjem, bagefter gik vi igen lidt i byen. Vores logi var vi imidlertid blevet lede af, der boede nemlig også et par unge piger i værelset ved siden af vores, om de var den gamles døtre, blev jeg ikke klar over, men om aftenen gik de på gaden, rigtig oppyntet.

Hen på natten kom de så anstigende med en eller anden kavalier, holdt halløj og sjov, så vi blev vækkede i vor bedste søvn. Det varede kun få dage inden vi klagede til vore foresatte og bad om et andet kvarter, hvad vi da også fik med det samme.

Beboerne undrede sig nok over at vi flyttede så hurtigt igen, men vi sagde ikke hvorfor. Nu blev vi fem så skilt ad, chaufføren og jeg kom sammen i logi ved en ældre enke i en gade lidt nærmere ved kasernen, vi fik et værelse

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

med seng osv. Alt meget pænt, noget andet end det hul vi kom fra. Min kammerat var stille og rolig af sig, så det blev et dejligt kvarter der.

Nyt kvarter

For øvrigt gik eksercitsen og øvelser videre i kasernegården, samt på en nærliggende eksercerplads og med mindre marchture i omegnen, ud til [Hanved](#) og andre steder, et par gange var vi til badning i en badeanstalt ved fjorden.

Dagen efter blev en hel del af os udtaget og overført til *landeværn Ers. Bat. I.R. 85 Rekr. Depot L.E.B.I.R. 85. Chaufføren* og jeg til Kompagni A. Tilbage blev næsten kun frivillige, de var dog allerede ved at være kede af legen, en af dem en lærer fra en by i [Haderslev](#) vesteramt, sagde til mig, den dag vi blev skilt fra dem. ”Havde jeg vidst at det var sådan, havde jeg aldrig meldt mig”. Han havde fået ømme hænder af at øve geværgreb den formiddag.

Samtidig med troppeledelsen måtte vi også skifte kvarter. Chaufføren, postbuddet og jeg m.fl. blev indkvarteret i en villa på [Marienkølpingsweg 9](#). Middagsmad skulle vi nu have i [Tivoli](#) på 2. etage, i villaen fik vi logi i kælderens, noget halm at ligge på men ellers kun sengetøj. Kaffe og lidt aftensmad fik vi også der hver dag.

Familien bestod af fru og en lille datter, manden var som læge med 86 Regiment. I felten. En lille flink tjenestepige hvis forlovede var med i felten som lægens tjener, besørgede vor opvartning.

Flere og flere bekendte træffer jeg i [Flensborg](#) som soldat, en skomager og en smedesøn fra samme by som chaufføren og flere andre. Ved dette Rekrut Depot. Havde vi også sangtimer.

Føreren for mit korporalsskab var lærer og ledede sangen, samlingsplads havde vi ved siden af [Nicolaj kirken](#), ud mod torvet og der blev så øvet tyske soldater og fædrelandssange.

Jeg blev dog kun kort tid ved Rekr. D. for kaptajnen opdagede en dag at jeg kunne gøre et tåleligt geværgreb. Derfor blev jeg kort derpå m.fl. flyttet til selve erstatnings landeværn bataljonen Infanteri Regiment. 85 til 3. kompagni, hvor vi kom mellem gamle tjente landeværnsmand.

En Behagelighed var der, knappe pudsningen ophørte, det brugte de ikke der, det skulle ligne det feltgrå og der bruges der ingen blanke knapper. Nu fik vi så appel plads ved [Jørgensby kirke](#), så vi måtte næsten tværs gennem hele byen for at nå derover.

Besøg hjemmefra

Kort forinden sidste flytning havde jeg besøg af min moder en søndag, vi var lidt rundt i byen sammen og en tur med damperen ved [Kollund](#), men den dag fik jo hastig ende. Hver søndag var der ellers fuldt op af slægtninge der besøgte soldaterne. En af mine kusiner, hvis forlovede der var gefr. [*Paul Putze*]. Og som også var indkaldt, kom dertil. Søndag d. 13 september, d. 14. om mandagen blev de viede sammen og den 15. En tirsdag rejste han så til fronten sammen med 1200 frivillige, dem jeg var sammen med de første 14 dage på kasernen. Om mandagen blev alle de gamle landeværnsmand fra os på nogle enkelte nær forflyttet, vistnok til [Altona](#).

Marchture og regnvejre

Tjenesten gik ellers sin jævne gang med øvelser og marchture. Et par gange marcherede vi ud forbi marinestationen ved [Nørvig på vejen mod Lyksborg](#), derudad ligger også en øvelsesplads hvor vi ofte øver.

Engang marcherede vi ude mod sydøst gennem det smukke landskab i [Angel](#). I øvrigt går det temmelig gemytligt, giver det regn, stormer alle til det nærmeste læ hegn hus el.lign. En dag søger vi ly i [Jørgensby kirke](#) en anden dag i en skole.

En dag var vi under en øvelse sværmet ud i skyttekæde, så kom der en regnbyge og straks før vi alle hals over hoved ind til det nærmeste hegn, lidt efter blev det tørvejr igen, da vi så var ved at finde vor plads i skyttekæden igen, begynder det at regne igen og lige så hurtigt som før, søgte vi i ly ved hegnet igen.

Vi må ikke blive våde siger vores kompagniføreren, en løjtnant, for vi har kun den ene uniform at tage på. Det kan ikke nytte at vi bliver syge her, det kan vi tidsnok blive, når vi kommer ud til fronten.

Sygemeldinger

Imidlertid havde både mælkemanden og chaufføren haft heldet med sig og var blevet fritaget for militærtjeneste. De var blevet hjemsendt på grund af en eller anden sygdom. Postbuddet fik en byld i armhulen, han fik skåret i den et par gange.

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

Det lykkedes for ham af den grund at blive i [Flensborg](#) længe efter at vi andre var kommet derfra. I det hele taget tror jeg nok han forstod at trykke sig så meget, at han ikke nåede at komme ret meget til fronten, måske slap han helt for fronttjeneste?

Han sagde tit "Vi kommer aldrig til fronten, hvad skal vi der, de kan slet ikke bruge os, vi kommer kun til bevogtning i etapen". Jeg stillede mig dog altid lidt tvivlende og sagde "vent bare vi skal nok komme med". Dog: jeg troede ikke, at det ville blive for ret lang tid, krigen skulle, som meldingerne lød fra slagmarken, snart få en ende.

På skydebanen

Omsider kom vi så vidt, at de kunne risikere, at lade os skyde med skarpt. En morgenstund gik det så ud til skydebanen i skoven ved [Kuls](#).

Da det blev min tur til at skyde, gik alle skuddene helt over skiven på 200 meters afstand, jeg fik så et andet gevær, som jeg skulle skyde med og skød nu 40 ringe med 5 skud.

Bagefter måtte jeg bringe mit gevær til bøssehandleren, men der fik jeg den besked at det skulle prøve skydes på skydebanen, så de kunne få at vide, hvor meget det skød for højt. Næste gang vi kom til skarpskydning, sigtede jeg på træbarrikaden under skiven og skød med 5 skud 48 ringe.

Bøssen skød sikkert nok, blot ramte den alt for højt. Da jeg bagefter kom til bøssehandleren, mente de det var et fint resultat, men de ville gerne have en tegning af hvordan skuddene sad i forhold til sigtet.

En dag torsdag d. **24. sep.** Så vi her det første luftskib dog var det ingen Zeppelin, men vistnok et Schytte lang. Så var der nogle dage hvor der blev spærret for orlov, der skulle sendes nogle til etape bevogtning i [Belgien](#).

Der var ellers mange, særligt af dem der var hjemmehørende i den nærmeste omegn af [Flensborg](#), der fik et par dages orlov af og til og rejste hjem, mange også blot om søndagen.

Gendarmerne indkaldes

Torsdag d. 24. sept. Hørte jeg, at der var kommet, mange af de folk til Flensborg. Der havde gjort vagttjeneste rundt om i [Haderslev amt](#). Jeg opsøgte dem, for at finde nogle jeg kendte, jeg traf nogle enkelte, men mange var dog rejst andre steder hen, af disse der var kommet til [Flensborg](#), kom en del senere videre til [Slesvig og Bremen](#).

Så omkring lørdag d. **26. sept.** Måtte vi igen skifte kvarter, og alle fire kompagnier af **E.B.L.I.R. 85.** blev indkvarteret i det nybyggede gymnasium. Nu blev justitsen lidt hårdere, her kunne vi ikke altid gå og komme når vi ville. Jeg blev dog "pudser"(oppasser) for en underofficer en af de bedste ved kompagniet, så det kunne altid hjælpe lidt. Jeg blev fri for stuetjeneste, for at skure og skrubbe gulvene og trappen.

Om dagen opholdt vi os i en stue, men om aftenen gik vi i flok op på loftet under taget med vore dækkener (dyner el. tæpper) over armen for at sove.

Der lå vi så på rad og række, skulle en i løbet af natten, ud i et nødvendigt ærinde. Snublede han ofte over de andre, så blev der en farlig sjov. Gangene mellem madrasserne var ikke ret brede. Blev det så for meget larm, kom den vagthavende underofficer, men så var der naturligvis intet i vejen.

Bristede orlovsplaner

Så var det lørdag d. 3. okt. Jeg havde spurgt underofficeren, om jeg kunne få orlov om søndagen, for at kunne rejse hjem, jeg var også ved feldveblen, der dog ikke havde tid, bagefter sagde underofficeren, at der gives ingen orlov. Lige over middag satte jeg mig så inde på vores stue for at skrive hjem.

Netop da engang omkring kl. 1 blev jeg forstyrret, alle mand skulle træde an ude på gangen, hvor vi blev opråbet. Vi skulle ind på skrivestuen, for at skrive under på stamrullen, og så skynde os ind på stuerne, for at samle vore pakkenelliker sammen.

Nede i gården blev vi stillet op i geled, og så gik det afsted til banegården, vi skulle til [Hamborg](#) 50 mand fra hvert kompagni.

Fra 4. Kompagni var de blevet udtaget om fredagen, men vores kompagni feldvebel havde forsømt dette, så for os blev det en temmelig hovedkulds afrejse. På banegården fik jeg i hast et telegram sendt hjem, for at moder ikke skulle rejse forgæves til [Flensborg](#) for at besøge mig.

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

Et kvarter i tre rullede toget så ud fra [Flensborg banegård](#). Ud af byen hvor jeg trods alt havde oplevet nogle af de smukkeste dage af hele krigstiden i den kønne sommertid og med [Flensborgs](#) smukke omegn som baggrund. Brevet jeg var blevet forstyrret midt i ved det pludselige opbrud, fik jeg skrevet færdig i toget og afsendt fra [Rendsburg](#).

Hamborg

Hen mod aften nåede vi så til Altona hovedbanegård. Efter nogen ventetid fik vi langt om længe et kvarter anviste og kunne opsøge dette. De fleste fik deres logi i kvarteret [St. Pauli i Hamborg](#). Jeg blev indkvarteret sammen med fem andre i [Rendsburgerstrasse 9](#),^{II} hos en gammel enke to fik værelse en etage højere oppe, medens jeg sammen med tre andre fik et værelse med senge på II etage. Her blev vi indkvarterede med fuld forplejning, det var noget andet som at spise på kasernen.

Tjenesten fik vi foreløbig heller ikke for meget af, de første otte dage stillede vi på pladsen et par timer formiddag og eftermiddag men bestilte intet, kun en gang var jeg med til at hente sidegeværer (bajonetter el. sabler) ude i [Bahrenfeld](#).

Dagen efter skulle de bringes videre for at blive slebet og atter en dag senere igen afhentes, dem gad vi nok have, for det var helt korte og ikke så hinderlige (i vejen) som de lange.

Kl. 10 om formiddagen blev vi inddelt i fire kompagnier i *E.B.L.I.R. 75 jeg i 2. Kompagni*.

Reberbahn

Søndag d. 4. okt. Om eftermiddag efter kl. 5 fik vi så set os lidt om i de nærmeste kvarter af [Hamborg](#). Det kendte og vel snart berygtede [St. Pauli](#), især gaden "[Reberbahn](#)" med sine mange restaurationer og forlystelsessteder og det blev da også det sted vi hyppigst besøgte.

Teatre og lignende steder gav fri entre for soldaterne, så vi kunne more os billigt, kom vi ind på et værtshus var der næsten altid en eller flere der var parate til at give en omgang ud til os.

Med sporvognen kørte vi også gratis, at vi skulle være hjemme i kvarteret til kl. 9 om aftenen stod måske i instrukserne men det blev her ikke håndhævet. Klokken blev ofte både tolv og et for os ude i byen, inden vi fik taget os sammen til at komme hjem i seng.

Om søndagen så mange folk lidt nysgerrige på os, de kunne ikke regne ud hvad bogstaverne A.V. der var sammenslyngede på vore skulderklapper skulle betyde.

Det var kejserindens navnetræk, vi havde vore uniformer fra regimentet "Königin" 86eme. Jeg kom her i koporalskab med en [landmandssøn](#) fra [Simmersted](#), som jeg ved den lejlighed lærte at kende.

Ny udrustning

Mandag d. 5. okt. fik vi så feltgrå tøj, det blå skulle sendes tilbage til [Flensborg](#) igen. Min nye uniform passede ikke, trøje var for snæver og bukserne var for lange, men det måtte vi bytte os til mellem hverandre senere.

En af de anden havde et par bukser der var for korte og så var den i orden. Trøjen fik jeg også byttet næste dag den 6. okt. Da fik vi også bælte, et maveskind, felthue, kogekedel med ske og gaffel.

I løbet af de følgende dage fik vi udleveret støvler og sko. 1 skjorte og 2 undertrøjer 2 par underbenklæder, alt normaltøj og sidegevær (bajonetter) på størrelse med en stor brødkniv.

Fredag d. 9. okt. Havde vi lidt eksercits og om lørdagen bataljons øvelse på eksercerpladsen [Lurup nær ved Altona](#).

Søndag d. 11. okt. var jeg ude i [Stillingen](#) for at se Hagenbeck's berømte dyrepark, både selve dyreparken og forlystelsesanlæggene, der var meget at se for sådan en bondeknold, og dog havde jeg forventet at dyreparken havde været endnu mere storslået end jeg fandt den.

Turen hen og tilbage kørte jeg med sporvognen, det var gratis for soldaterne ligesom undergrundsbanen. Til og fra kompagniets stillingsplads en skolegård i [Papendangaden](#) brugte vi også mest sporvognen. I den følgende uge gik det så videre med eksercits og øvelser.

Beskadiget gevær

Om lørdagen d. 17. okt. var jeg med til skarpskydning men skød meget dårligt, måtte også her have en andens gevær, ligesom i [Flensborg](#). Grunden var at jeg aftenen før, havde ladet mit gevær falde, hvorved kornet var slået bred, nu fik jeg så en røffel, ”om jeg behandlede min brud således, geværet kaldes soldatens brud” men med den reprimande slap jeg for videre tiltale.

Enkelte fik nu allerede orlov herfra, men tilbage fra skydningen skulle vi først og så tilbage fra orlov søndag aften, det ville blive en meget kort orlov så jeg prøvede ikke på det i den uge.

Men straks i næste uge spurgte jeg underofficeren og feldveblen en gang kompagniet stillede, fik så besked på at komme på skrivestuen for at søge om det. Da jeg kom der var feldveblen nu ikke alt for venlig og spurgte mig hvad jeg ville hjem efter,¹ men kompagniføreren kaptajn Althoff var tilfældigt vis også tilstede, og han var mere venlig.

Han sagde jeg naturligvis skulle hjem for at hjælpe min mor. Orlov fik jeg så fra torsdag den **22 okt.** til søndag den **25 okt.**, jeg ville have haft til mandag morgen, men det kunne kaptajnen ikke give.

Hjem på orlov

Torsdag d. 22. okt. om eftermiddag rejste jeg så hjem fra [Altona](#) og nåede hjem ved midnatstid, måtte gå en times tid fra den sidste station. Hjemme var de for længst gået i seng, men det kan nok være de kom på benene da jeg kom.

Det var dejlig at være hjemme, men de gik hurtigt de par dage med at se sig om hjemme og aflægge visitter hos enkelte bekendte og så kom søndag formiddag, da jeg måtte af sted igen, jeg vovede naturligvis ikke at udsætte afrejsen til nattoget, som først kom til [Hamborg](#) mandag hen ad morgenstunden.

Jeg fik så lånt en vogn hos en nabo og så kørte mor mig til banegården lidt før middag. Afskeden var ikke så helt let, da det ikke ville vare længe inden jeg skulle til fronten, både mor og bedstefar havde ondt ved at holde tårerne tilbage, jeg smilte det bedste jeg kunne.

Og så gik det igen med toget sydpå gennem Nordslesvig byer og marker kl. 2 nåede jeg [Flensborg](#) og der blev jeg så lidt for at besøge nogle bekendte hjemmefra, der var blevet indkaldt mens jeg var i [Hamborg](#) jeg traf også nogle, postbuddet som jeg var sammen med i starten var der endnu og lå på lazaret.

Om aftenen rejste jeg så med eksprestoget 7,³³ fra [Flensborg](#), hvorfor jeg dog måtte betale fuld pris, og var så i [Altona](#) kl 10,³⁰ aften og ved mit kvarter kl. 11 fik der omsider værtinden banket eller råbt op af søvne, hvilket ikke var så let, da hun boede på II sal, men jeg kom da ind og i seng.

Natøvelse og rejseforberedelser

Nu var jeg alene i kvarteret, da mine fem kammerater var rejst til fronten med hele 1. og 3. Kompagni om middagen fredag d. 23. okt. Det havde jeg allerede hørt under togturen fra [Flensborg](#), af en fra 4. Kompagni.

Tirsdag d. 27. okt. om aftenen havde vi natøvelse Det blev dog kun en marchtur, vi tog af sted kl. 4,⁴⁰ om eftermiddagen kl. 7,¹⁰ holdt vi et længere hvil et sted uden for [Hamborg](#).

Så gik det tilbage igen, da vi kom ind i byen, lod kaptajnen os gøre holdt. Han lod os træde af, i stedet for først at skulle marchere til samlingspladsen.

Alle stormede til de nærmeste sporvogne, jeg havde ingen anelse om, hvor vi var, men fulgte med de andre, til vi kom til ”Millerntor” ved ”Reberbahn”. Så kendte jeg også vejen hjem.

Onsdag /Torsdag: I løbet af de næste dage, blev vi færdig udrustet.

Fredag d. 30. okt. blev jeg udtaget sammen med 100 mand af 2. Kompagni, vi fik udleveret tornyster, 2 par strømper (sokker), muffediser, handsker (syede tøjhandsker) hovedbeskytter, forbindspakker, saltpose, kaffedåser osv. Med ordre om at stille næste dags formiddag kl. 11. For at aftrædelse til regimentet på østfronten.

Lørdag d. 31. okt. om formiddag mødte vi til den fastsatte tid, de fleste pyntet med blomster o. lign., jeg havde også af min værtinde fået et par blomster, røde og hvide, de hamborgske farver og en stor portion mellemadder til at fortære på turen til fronten.

¹ Han var nok bange for at en dansksindet sønderjyde skulle stikke af over den dansk-tyske grænse.

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

På samlingspladsen fik vi udleveret patroner, hver 150 stk. og den såkaldte "eiserne ration" den reservebeholdning af levnedsmidler, 1 dåse med kød og 2 poser med kiks (beskøjter) som hver soldat skal have i felten, og som kun måtte bruges i nødstilfælde.

Afrejsen til fronten

Kl.12 Marcherede vi af sted til banegården i et helt optog med civile på alle sider også ind imellem os. På banegården blev vi stuvet ind i det ordinære berlinertog med afgang kl.1,³⁰.

Nu rullede vi af sted på vej mod fronten. Det var en alvorlig tanke der nok havde kunnet gøre en lidt tung i sindet, men der var jo ikke noget at ændre ved det og så slog man det hen. Lystige kammerater var der nok af, og også nok at se på i de egne, vi rullede igennem med toget, et par gange fik vi kaffe og brød.

Om aftenen rullede vi ind på [Lerketer banegården i Berlin](#). Derfra blev vi i mindre afdelinger befordret med ringbanen til [Seklesiseher](#) banegården, der fik vi vores aftensmad.

Senere gik det videre med de ordinære tog, hvor vi rejste sammen med de civile passagerer, dog havde vi kupeer for os selv. Togturen gik over [Cristrin](#), [Kriux](#) hvor vi fik morgenkaffe og så videre til [Schneidemühl](#) som vi kom til om eftermiddagen kl 3.

Søndag d. 1. nov. I [Schneidemühl](#) fik vi middagsmad, der så vi også nogle russiske fanger. Her hørte vi nogen fortælle, at de tyske tropper, havde trukket sig tilbage til den tyske grænse. Der havde de stærkt befæste stillinger, hele vejen op gennem [Østprøjsen](#). Her skulle de blive vinteren over i stedet for at gå videre ind i Rusland.

Sandheden var nok, at tyskerne havde for få soldater, til at klare sig mod russerne. Derfor blev de tvunget til at trække sig tilbage for russernes pres, til deres egne stærkt befæstede stillinger, hvor de lettere kunne modstå presset fra de talmæssige langt overlegne russere.

Stillingerne var blevet anlagt efter at russerne under slaget ved de [Massuriske søer](#) sidst i August måtte rømme [Østprøjsen](#). Stillingerne bliver stadig udbygget og forstærket.

Fra [Schneidemühl](#) gik turen videre over [Marienburg](#) til [Königsberg](#), hvor vi ankom mandag d. 2. nov. om middag. Der fik vi middagsmad, bagefter var jeg sammen med en kammerat lidt inde i [Königsberg](#), dog ikke ret langt, da vi var helt ukendte i byen.

Vi var inde i en beværtning og drak en øl, værtinden en gammel kvinde, var så overmåde slesk og sødladen overfor os, hun ville putte chokolade i munden på os og deslige.

Så jeg fik mistanke om, at det var nok ikke var en helt reel beværtning, min kammerat ytrede sig også i den retning. Vi mærkede dog intet videre, men gik dog kort tid efter tilbage til banegården.

I det derværende marketenderi forsynede jeg mig med et par strikkede fingerhandsker og et par ørevarmere. Ved 6-7 tiden gik det så videre igen med tog mod [Rastenburg](#).

De første ødelæggelser

Tirsdag d. 3. nov. Om morgenen ved 1-2tiden steg vi ud i [Rastenburg](#), her så vi de første spor af krigen. Her havde russerne været i August måned, mange huse var nedbrændte, så kun de røgsværtede mure stod tilbage med gabende vindueshuller, mange steder var der spor af granater og kugler. En mindre banegård [Wormen](#) som vi passerede kort før [Rastenburg](#) var helt ødelagt. I [Rastenburg](#) blev vi indkvarteret og blev der til næste dag.

Onsdag d. 4. nov. Om morgen var kl. 4,⁵⁷, da vi igen kørte videre med tog mod [Lötzen](#). [Kruglanken](#) hvor banegården var brændt og fuldstændig ødelagt, overalt var der spor af granater og kugler. Efter skudretningen at dømmes mest beskudt fra tysk side.

Overalt så og mødte vi nu flygtninge, der flygtede for de stadig fremrykkende russere soldater. Flygtningene kommer slæbende med nogle få ejendele pakket ind i bylter. Gående og kørende på landevejene, selv togene er overfyldt også i pakvognene og på de åbne godsvogne sad folk tæt sammenstuvet.

Kl. 2 nåede vi en lille banegård [Greisen](#), mødte også der et med flygtninge sårede og fanger overfyldt tog. Her hørte vi at russerne kun var 2 mil fra [Marqgrabowa](#). Ankomsten til [Marqgrabowa](#) fandt vi byen fuldstændig forladt, kun nogle enkelte gamle folk, der ikke ville flygte var endnu tilbage.

Kanontorden havde vi alt kunnet høre længe forinden ved [Greisen](#), men her lød den meget stærk og det føltes dobbelt uhyggeligt i den forladte by.

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

Der blev så fortalt at i en landbrugsskole i nærheden af banegården skulle der findes nogle fødevarer og en afdeling af os blev sendt derhen for se om det var mulig at finde noget.

Først måtte vi dog lade geværene man følte sig ikke mere så sikker, og så gik det afsted derhen som en rigtig feltpatrolje, kun en enkelt hjulrider (cykel) ordoonnans mødte vi, ellers så vi ikke engang en tysk soldat foruden os selv.

På skolen fandt vi dog ingen fødevarer, men uniformgenstande våben osv. lå der meget af rundt omkring, landbrugsskolen havde fungeret som forbindingsplads, et par kister som vi slog op indeholdt kun vaseline.

Efter at vi var kommet tilbage til banegården, kørte toget tilbage til [Wessolowen tæt ved Kruglangen](#), her steg vi ud. Fra et tog der kørte vestpå havde vor Fourer fået overladt nogle russiske og tyske konserves, nu blev der kogt middagsmad af dem.

Bagefter overnattede vi i en savmølle jeg m.fl. i maskinrummet, der var endnu lidt varme fra kedlen, vi fik fat i nogle brædestumper at ligge på, det var et hårdt og ubekvemt underlag, men dog ikke så koldt som det bare cementgulv.

Torsdag d. 5. nov. Formiddag kl. 8.³⁰ gik vi sydpå, efter at vi havde fået kaffe, der var blevet kogt af Fourien og nogle hjælpere, sammen med middagsmaden aftenen i forvejen. Møder stadig flygtninge.

Kontakt med Regimentsstaben for landeværnsregiment 75

Ved [Stradaunen](#) ved [Stallhof](#) fandt vi så regimentsstaben for landværnsregimentet 75, som vi skulle melde os ved, vi blev der fordelt mellem bataljonerne, jeg kom til 3. die bataljon. Her havde vi et hvil under inddelingen og fik noget at spise.

I det fjerne kunne vi se skrapnellerne springe i luften. Skuddene kom fra et tysk batteri, som stod i nærheden og skød ind over [Stallhof](#), der var også geværild at høre i 1000 meters afstand mod øst og et par gange slog der nogle russiske granater ned i nærheden.

Om aftenen blev vi inddelt som førnævnt og kom i kvarter på et høloft, men det var frostvejr, så vi frøs.

Kl. 1 morgen fredag den 6. nov. Blev vi vækket og kl. 3 endnu inden det blev lyst, marcherede vi mod vest med bataljonen, som gik tilbage til en ny stilling. Her blev vi fordelt til de fire kompagnier i 3. bataljon, jeg kom til 2. kompagni sammen med 4 andre og en underofficer.

Jeg blev derved skilt fra gårdmandssønnen fra min naboby, han kom til 2. Kompagni. Ham var jeg gerne blevet sammen med. Blev så ført til kompagniets stilling, men vi blev om formiddagen i skoven bag ved stillingen som kompagniet var ved at grave. Der kogte vi så kaffe af vort medbragte forråd, som også kompagnifører og feldvebel og togfører nød godt af. Senere hen på dagen blev vi fordelt i skyttegravene som imidlertid var gravede.

Jeg og en som hed Rick (en slagter, vistnok fra Hamborg el. omegn der havde levet længere tid i Danmark) kom til 3^{die} tog. (Kompagniet bestod sædvanligvis af 3 tog (Zug) disse igen inddelt i grupper på 8 mand og en underofficer el. gefreiter).

Her fik vi plads i den dækning som gruppen, vi var blevet tildelt, havde lavet, ved at udvide og overdække en ende af skyttegravens. Der var ikke højere til loftet end at man måtte sidde ned og kravle for at komme ud og ind, og ikke mere plads end at vi lige kunne klemme os sammen i siddende stilling og kun dårligt ligge, men halm var der strøet i bunden, en feltdug var hængt for indgangen så der var ordentlig lunt.

Vi lå på Kompagniets højre fløj, den venstre fløj gik hen til øst enden af førnævnte skov og støttede sig til sydenden af søen ved [Gonsken](#). I dalen foran stillingen lå en lille landsby hen ad aften beskød russerne stillingen med skrapneller, der dog ingen skade gjorde, kun fandt jeg dagen efter under læderbesætningen på mit tornyster, der lå uden for dækningen på gravkanten en skrapnellkugle der var gået gennem læderet, men ikke gennem skindet.

Hele skydningen gjorde ikke stort mere indtryk på mig end overværelsen af manøvrer hjemme i fredstid. Efter mørkets frembrud fik vi middagsmad, maden blev hentet af et par mand af hver gruppe ved feltkøkkenet der holdt et stykke bagved kompagniet Stilling.

Om aftenen havde jeg vagt og måtte med på patrulje ned til landsbyen, sammen med en landeværnsmand, den tur indskrænkede sig dog til, at vi gik ind i den nærmeste bondegård for at søge og bjerge noget spiseligt, men her traf vi nogle andre af kompagniet Der også var ude for at skaffe sig lidt ekstra.

Tilbagetog fra søen Gonsken nær byen Stallhof

Hen på natten kl. 3 morgen lørdag d. 7. nov. gik kompagniet tilbage fra den nye stilling, som led i det taktiske tilbagetog og marcherede så tilbage i vest nordvestlig retning over Zeysen og videre langs [Luxniaden søens nordøstlige bred](#). Hen ad morgenstunden havde vi hvil på en stor gård (domæne) hvor vi sov lidt i laderne fik så te og igen videre mod vest hvor kompagniet gik i stilling med 1. Og 2. Tog i skyttegravene og 3 tog i reserve ved en bondegård, om eftermiddagen måtte vi igen afsted tilbage i vestlig retning, om natten havde vi kvarter i en landsby hvor jeg o.fl. sov i en lade.

Var dog sammen med en landeværnsmand [Kugel](#) på vagt ved en vej tæt ved byen. Han havde haft held til at købe en gås ved nogle folk der kogte den for ham, den hentede vi da vi var afløst, jeg fik også af suppen og kartofler, men gåsen ville han selv beholde.

Næste dag. Søndag d. 8. nov. Gik det så igen tilbage til nogle hundrede meter vest for [Wittminnen](#) hvor vi tog stilling syd for [Chausseen](#) efter [Lötzen](#) og gravede skyttegrave.

Næste dag hen ad aften byggede vi dækning, som sædvanlig ved at udvide og overdække en del af skyttegraven. Russerne var alt imens gået i stilling i udkanten af [Wittmusinnen](#) og beskød vore stillinger. Men da vor komp. stilling lå i en lavning og desuden 50m bag stillingerne til venstre for landevejen, led vi ikke af artilleri eller infanteri ilden. Til højre derimod ved jernbanelinjen havde de fægtninger med russerne og både døde og sårede.

Til venstre på den anden side af [Wittminnersøen](#) så vi en gang 3 russiske kavalerister måske kosakker, ellers havde jeg hidtil ikke set andre russere end fanger og så i kikkert et glimt af dem i færd med at grave sig ned på et højdedrag syd for [Wittminnen](#).

Tirsdag d. 10. nov. Ved middagstid blev stillingen rømmet, heldigvis var der tåge, så russerne bemærkede det ikke og vi slap bort uden tab. Marchen gik så over [Kruglinnen](#) til den ny endnu under arbejde værende befæstningslinje om [Lötzen](#), ved [Upalten](#), En del af vejen gik vi formeret i skyttelinje hvert tog for sig, en russisk kavaleripatrulje krydsede vor vej og blev beskudt men de slap tilsyneladende uskadt bort.

I [Kruglinnen](#) en landsby gjorde vi lidt holdt og snusede lidt rundt byen den var dog forladt og der var intet spiseligt at finde, et par huse og halmhæs brændte, men vistnok antændt af tyske dragoner, for at russerne ikke skulde nyde godt af dem,

Fæstningsanlæg ved Upalten

Så gik det videre til vi kom ind gennem den befæstede linje ved [Upalten](#) og så åndede vi dog lidt op. Den sidste tur var også lidt spændende.

Her var gode skyttegrave med skrapnell og splintsikker dækninger og foran 3 rækker pigtrådsforhindringer hver bestående af tre el. fl. rækker pæle betrukken med pigtråd på kryds og tværs. Det hele i form af en række støttepunkter dsv.

Enhver høj var forsynet med en skyttegrav rundt om også tilbage og ligeledes en enkelt rad pigtrådsforhindringer tilbage så den dannede en hel lille selvstændig fæstning og var forbunden med den næste støttekamt til højre og venstre ved den tredobbelt linje af pigtrådsforhindringer med enkelte stumpe skyttegrave bagved.

Efter et kort hvil i [Upalten](#) gik vi videre til [Lötzen](#), hvor vi ankom sent om aftenen gjorde holdt og satte geværene sammen på gaden eller nærmest en slags markedsplads, og fik middagsmad og kom omsider i kvarter. Resten af erstatnings bataljon fra [Hamborg](#) (*resten af 2^{den} og 4de kompagni*) forefandt vi også i [Lötzen](#), hvor de var ankommet den 9.

Næste dag onsdag d. 11 nov. Hen ad middag blev vi 9 kompagni. Purrede ud, og måtte så af sted vestpå, det halvkompagni. Jeg var med gik til [Kamionken](#), det andet halvkompagni. Vistnok til [Gr. Sturlack](#) liggende henholdsvis nord og syd for [Deiguhn søen](#).

Ankommen til [Kamionken](#) drog halvdelen af dette halvkompagni. Deriblandt mig på vagt i de vest for liggende ny anlagte endnu ikke helt færdige forskansninger, dog ikke på vagt mod russerne men nærmest mod spioner og deslige. ([Lötzen](#) var efter at russerne der i august havde været helt inde i byen og havde indesluttet det lige ved byen liggende fort "Feste Boyen", men efter slaget ved [Tannenberg](#), var blevet drevne tilbage over grænsen, var byen blevet omgivet af en ring af befæstede skyttegrave af samme art som ved [Upalten](#), udfyldt af og støttende sig til de omkringliggende store søer. De mod vest liggende skyttegravslinjer nåede russerne dog aldrig indtil, idet de, som bekendt blev standset af de mod øst liggende linjer og på en linje der strakte sig mod nord forbi [Angerburg](#) og sydpå til [Spirding søen](#) og videre) Her i skyttegravene fik vi så vekslende 2 timers vagt og 4 timers ro om natten,

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

om dagen 2 timers vagt, 10 timers ro. Den første nat snød min gruppe sig dog fra halvdelen af vagten idet vi kun stillede enkelt i stedet for dobbelt-poster.

Torsdag d. 12. nov. Eftermiddag kl. 3 blev vi afløst af resten af halvkompaniet. Og gik tilbage til [Kamionken](#), kom i kvarter og fik vor middagsmad og så sov jeg fra kl 8,³⁰ aften til kl. 8 næste dags morgen, så fik vi kaffe og fik vort tøj lidt i orden, skrevet breve o.l. Postsagerne befordres temmelig regelmæssigt, levnedsmiddelvognene bringer den ankommende post ud til kompagni. Sammen med levnedsmidlerne og tager de af soldaterne skrevne breve med tilbage igen.

Om eftermiddagen gik det så igen på vagt i skyttegravene. Da vi i dagens løb fik nogle af de den 9.nov. Fra [Hamborg](#) ankomne udfyldnings tropper tildelt, slap vi med 2 timers vagt for hver 6 timers frihed. Blandt de nyankomne er også en 7-8 danskere, jeg var hidtil den eneste virkelige dansktalende i kompagniet.

Fredag d. 14. nov. Om eftermiddagen blev vi afløst som sædvanligt og gik tilbage til [Kamionken](#) hvor jeg sov fra kl.8 aften til kl. 7,³⁰ morgen.

Lørdag d. 15. nov. Her fik vi godt udhvilet efter tilbagetoget, hvor det ikke havde givet ret meget ro og søvn, det var meget fint vejr. De foregående dage var der enten storm eller regnvejr. Fik besked om at vi ville blive afløst af landstorm og skulde tilbage til [Lötzen](#) endnu den samme dag, men det blev ikke til noget, vi måtte træde på vagt igen om eftermiddagen. Til næste morgen.

Generalløjtnant v, Einem

Søndag d. 16. nov. Da vi var blevet afløst og kom afsted om formiddagen kl. 8, Marchen gik så over [Lötzen til Sulimmen en landsby 3 km. Nordøst for Lötzen](#). (Under et hvil eller på vej til [Sulimmen](#) kom Div. Kommandøren Generalløjtnant v. Einem forbi i bil holdt og fortalte os at tyskerne i [Polen](#) havde fanget 15 000 russere, senere var det ved nærmere tælling blevet til 18000 o. 60 m. geværer 10 kanoner, dagen efter blev det til 23000 fanger).

Her var vi nu igen på vej til fronten, den befæstede linje øst for [Lötzen](#). Hver aften ses ildebrande mod øst og nordøst, rygtet gik at det vistnok var de tyske tropper der gjorde det for at følge russernes bevægelser, det var dog vist næppe rigtigt, snarere var det artilleriet fra begge sider, der skød husene i brand, eller tyskerne bare brændte noget af, har det nærmest været for at hindre at russerne i ly af bygninger kunne arbejde sig tæt ind til de tyske forsvarsstillinger. For øvrigt troede vi at russerne var i færd med at indeslutte [Lötzen](#) med det omliggende befæstede terræn, og fik først senere at vide at de allerede var standsede på en linje der strakte sig omtrent lige nord og syd fra [Lötzen](#). I [Sulimmen](#) kom vi langt om længe i kvarter.

Jeg sammen med 2 underofficerer (korporaler) og 7 mand, 10 i alt. Først skulle vi være i en lade, men det trak, og til sidst fik vi så 2 tomme stuer, og så var vi ovenpå, skaffede træ og kogte kartofler. Om aftenen kom der tropper, mindst 1 bataljon der også skulle indkvarteres. En del af dem ville først skræmme os ud også en løjtnant prøvede, men vi blev hvor vi var og lod os ikke skræmme ud af de lune stuer til den kolde lade. Så måtte de tage til takke med lade, fruene der boede i huset, havde lukket og var gået til [Lötzen](#), men så fik de dog døren stødt op og løjtnanten fik en god seng at ligge i, så var han tilfredsstillet og endnu 5 mand kom med ham ind i huset.

Næste dag mandag d.17. nov. Marcherede vi videre til [Spiergsten, en landsby 6-7 km nordøst for Lötzen](#), hvor omtrent hele regimentet havde reservekvarter og havde de nord for liggende stillinger besat. Stillingerne der havde front mod nordnordøst strakte sig fra nordenden af søen ved [Kruglinden](#) til Sydøst enden af [Dergainin søen](#). Deraf havde vort regiment sammen med landstorm besat stillingerne mellem [Chauseen](#) til [Angerburg](#) og vejen til [Kruglanken](#), til lidt øst for den sidste. De øst og vestprøjsiske landstorms bataljoner (og vist også de Slesiske landstorms bataljoner) måtte med i fronten fra den første dag og led tit lige så meget som landværns og linjeregimenterne og de måtte blive ved med det, i alt fald den første halvdel af krigen om end de senere hen blev skånet lidt mere, men de blev ikke som landstorms bataljonerne andre steder blot anvendt til bevogtning i etaperne, ved de neutrale grænser o.l. I [Spiergsten](#) kom vi så i kvarter, jeg sammen med 6 andre i et lille hus hos et par gamle folk, der kun havde en stue. Men de ryddede lidt til side, vi fik halm til at sove på, fik skaffet træ og kartofler og de sidste blev kogt, spise dem kunne man altid. Det halvkompani. Der var på vagt i [Gr. Sturlack](#) var ikke kommet endnu. Næste nat sov vi så rigtig godt.

Tirsdag d. 18. nov. Gav det forhøjet alarmberedskab, senere blev vi alarmeret, kom til feltgudstjeneste og så i kvarter igen (En Erstat reservist [Thenn](#) og jeg fik om eftermiddagen. Fat i noget flæsk, stegte det og fik 6 dåser fulde af fedt og grever) Næste nat, kl. 10 var der alarm, hvad vi 7 mand dog ikke mærkede noget til. *Ny adresse: Feltinspektion der Landwehrdivision v. Einem. Landwr. Inf. Regt. 75, 3 Batt. 9 Komp.*

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

Skyttegrave arbejde

Onsdag d. 19. nov. Stillede vi om morgenen kl. 6 og gik så ud for at grave skyttegrave øst for byen til en reservestilling, (2den linje) først stod vi længe og ventede fordi førerne ikke kunne hitte rede i hvor der skulde graves og siden slog russiske granater ned i nærheden, så drog vi i kvarter igen. Siden eksploderede granater og skrapneller både nord og øst og syd for byen. Eftermiddagen. kl. 2 fik vi de såkaldte kærlighedsgaver, jeg 3 cigarer som jeg, da jeg ikke røg, byttede med pebermynte bom. (Bolcher) Kl. 2,³⁰ fik vi middagsmad og kl.3,⁴⁵ var der geværeftersyn.

Torsdag d. 20. nov. Blev vi purrede ud kl. 5,³⁰ om morgenen og måtte af sted ud til skyttegravene, kom dog tilbage igen kl. 8 de havde vel nok frygtet for et russisk angreb. kl. 4,³⁰ om eftermiddagen. Måtte vi ud til skansearbejde (grave skyttegrave i anden linje), tilbage til kvarteret kl. 7. Det 2^{det} halvkompani ankom den dag fra [Gr. Sturlack](#), de var ikke blevet afløst før. Vi fik en mand mere i vores kvarter.

Fredag d. 21. nov. Kl. 5,³⁰ om morgenen træder an, (kaffe fik vi naturligvis først) og så ud til skansearbejde til kl. 11,³⁰. Eftermiddagen. kl. 2 havde vi lønningsappel, Da de 3 første korporal skaber havde fået deres penge, måtte vi gøre os færdige og marcherede så ud til skyttegravene hvor russerne var kommet temmelig nær til pigtrådsforhindringerne. Da vi kom, var de dog gået tilbage igen og efter en times tid gik vi tilbage i kvarter igen.

Lørdag d. 22. nov. Vækket kl. 4 morgen, kl. 4,³⁰ kaffe kl. 5 af sted til skanse arbejde (gravning) tilbage kl. 8,³⁰ lidt efter til feltgudstjeneste. Prædiken nærmest over temaet ”Veer tro indtil døden, så vil jeg give dig livets krone”, meget passende for en tysk ”fædrelandsforsvarer”. Kommet tilbage fik vi lønning for 20 dage = 10,60 Mark. Købte mig så senere i marketenderiet lidt margarine, kiks og chokolade.

Søndag d. 23. nov. Om morgenen kl. 4,³⁰ kaffe kl. 5 af sted til arbejdet, kl. 9 tilbage, resten af dagen fri.

Mandag d. 24 nov. Fri for tjeneste, kun fået udleveret ”eiserne portion”. *Fik en pakke fra mor med chokolade og kort fra moder og fætter Peter Aarestrup, den første post siden jeg kom fra [Hamborg](#). (Chokoladen fra moder o. P G. Iversen, sammen spist og delt med kammeraterne).*

Ud i skyttegravene

Tirsdag d. 25. nov. kl. 3,²⁰ om morgenen trådte vi an med fuld oppakning og så gik marchen ud til skyttegraven for at afløse nogle andre tropper. Først gik marchen af [Chauseen](#) efter [Angerburg](#) så bøjede vi til højre langs med en skov og siden ind i den hvor vi stødte på de skyttegrave vi skulle besætte, de lå med venstre fløj i udkanten og halvt inde i førnævnte skov, den største part af stillingen dog ude på fri mark. De russiske skyttegrave lå i en 4-500 meters afstand. Tæt foran pigtrådshegnet for kompagniets højre fløj lå en lille gård, og længere borte (2-300m) og til højre for ved det tilstødende kompagni. Front, en gård og et hus. En anden gård lå tæt bagved stillingen lidt til højre for vort kompagni. Middagsmaden fik vi om aftenen kl. 5,³⁰ og samtidig blev fortalt at en russisk granat var slået ned i den bagved stillingen liggende gård, der blev meget besøgt af soldaterne, der her hentede vand, kogte osv., 3 mand var blevet dræbt, 4 hårdt sårede og 6 let sårede. Stillingerne blev beskydt af russerne fra middag til aften.

Onsdag d. 26. nov. Kl. 5,³⁰ fik vi kaffe. Om natten havde jeg haft vagt, 1, 3 og 5te gruppe af halvkompani. (Tog). Stillede hver 2 mand vagt næste nat 2, 4 og 6te gruppe. Om dagen hver halvtog (de 3 grupper) 2 mand, så vagten var temmelig let, hver anden nat 3 timers vagt og 1 time hver dag. Den dag blev der udleveret uldsager, jeg havde ikke brug for noget. Udleveret blev desuden ¼ pund fedt og 2 cigarer og 2 cigaretter. Russisk artilleri skød en del med skrapnells mod stillingerne og tysk infanteri knaldede lidt til højre og venstre for os, middagsmad aften kl. 5.³⁰.

Beskrivelse af dækning.

Dækningen vi lå i med 5 mand, var bygget ind i brystværnet og kun indrettet til at sidde i, så det var en trættende stilling altid at sidde der, sove osv. Dækningens ender og bagside bestod af jord (her lerjord) medens siden ud mod graven bestod af 4 stolper 1 i hvert hjørne og 2 imellem, mellemrummene mellem stolperne var udfyldt af tre firkantede luger af mindst 2 tommer tykke planker, hvoraf den midterste luge var løs og dannede indgang.

Loft eller tag bestod også af planker eller andet træ der fortil hvilede på en på stolperne liggende drager og bagtil på selve jorden, dækket med pap og der over jord. Indeni var der dannet en jordbænk, så vi sad med ryggen mod fjenden. Bænken var omtrent i højde med skyttestanden i graven, medens pladsen for ved var 30-40 cm dybere. Der var rigelig plads til at sidde ret op, men ikke til at stå. Dækningen var ca. 3 m. lang og ca. 1 m. bred eller dyb, heraf ½ m. til bænk og ½ m. plads til benene.

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

Inde i dækningen fik vi halm at sidde i både på bæk og gulv, og der kunne blive rigtig varmt og lunt da lugerne sluttede godt. Også fik vi hver 2 dækkener udleveret, da vi nu havde frostvejr. Efterhånden hen på vinteren blev der bygget flere dækninger ud tilbage fra skyttegravene og ikke til at sidde i men med jævn bund til at ligge ned, så der blev mere plads og der kom ikke flere mand i hver dækning end at de kunne ligge ned.

Gravene var som efter modellerne fra fredstid, (hele stillingen var bygget af arbejdere) i forsiden ind mod brystværnet var skyttestanden, hvor man kunne stå med hovedet over brystværnet for at iagttage og skyde, mens bagsiden var ca. 30cm. Dybere, den egentlige løbegrav, hvor man kunne gå oprejst uden at ses.

Afbrænding af gårde

Torsdag d. 27. nov. Sidste nat var jeg fri for vagt, i dag 1 times vagt, næste nat i alt 3 timers vagt, *Brev fra Moder, kusine Marie P., kort fra tante Anne og onkel Niels.* Øst for os brænder en lille by vistnok skudt eller sat i brand af tyske tropper.

Fredag d. 28. nov. Udleveret brød (hver dag 750 gram) flæsk (til brødet) malet kaffe og 1 dl. Rom, 2 cigarer og 2 cigaretter. Rom og rygesager overlader jeg dog til kammeraterne, de vil hellere end gerne have det. Fik om aftenen *kort fra moder. Rieck* og jeg var om aftenen ovre i førnævnte gård bag ved stillingen og kogte kaffe og vand til de 2 landværnsmænd (vi lå 2 landværnsmænd og 2 Erstatningsreservister sammen i dækning) der havde skaffet sig en flaske spiritus, de 2 drak så grog og vi andre 3 kaffe. Om aftenen satte nogle af kompagniets folk ild på den lille gård der lå godt 50m foran pigtrådshegnet på kompagniets højre fløj. Noget senere ville folk fra nabokompagniet. Til højre sætte ild på det hus og den gård der lå 2-300m foran deres stilling, men det opdagede russerne og begyndte at skyde på dem, så de fik kun huset, der lå tættest ved afbrændt.

Lørdag d. 29. nov. Kaffe og middagsmad får vi som sædvanlig kl. 5,³⁰ morgen og kl. 5,³⁰ aften. Gården som ikke blev brændt aftenen i forvejen blev den dag beskudt af tysk artilleri med brandgranater laden brændte, en del russere løb ud og blev beskudt af vort kompagni. Var forkølet og havde hovedpine. *Fik om aftenen 1 pakke fedt fra moder, 1 pakke med Pålæg fra onkel Niels Aa. og kort fra Peter Aa.*

Søndag d. 30. nov. (jeg er forkølet og har hovedpine)

Tirsdag 1. dec. 1914. Om morgenen blev vi afløste af 2^{det} kompagni og marcherede tilbage til **Spiergsten**, hvor hele 2^{den} tog blev indkvarteret på et loft i et stort stuehus. Nedenunder logerede der landstorm. Om aftenen måtte vi ud at grave i 2^{den} linje, kl. 7 kom jeg m.fl. på vagt, de øvrige arbejdede til kl. 10. *Skrev kort til moder og M Thygesen.*

Onsdag d. 2. dec. Om formiddagen fik vi lønning, 5,³⁰ mark, kl. 11 havde vi geværappel ellers ingen tjeneste. Om aftenen stod programmet på stor underholdning i loftskvarteret med sang, koncert og foredrag, musikinstrumenter: mundharmonika, en tønne en spand et stykke gammelt jern og en kam.

Torsdag d. 3. dec. Om middagen blev vi alarmerede, rykkede ud nord for byen, hvor vi stod til 6-7 om aftenen så i kvarter igen men højeste alarmberedskab. Man ventede at russerne ville storme og mod nordvest eller nord blev der skudt heftigt til hen ad halv to om natten. *Fik pakke med chokolade og ørevarmere og brev fra Faustrup og et kort fra moder.*

Fredag d. 4. dec. Om formiddagen arbejde (2^{den} linje) til kl. 2. Eftermiddag *fået kort fra fætter Thomas Petersen fra Frankrig, skrevet brev til Faustrup og kort til moder.*

Lørdag d.5. dec. Eftermiddag kl.5,³⁰ stillede vi og gik til **Sultanen**, et gods nordvest for **Spiergsten**, lå der om natten in stor lade.

Etablering af dækning

Søndag d. 6. dec. Om morgenen kl. 3,⁴⁵ gik det ud i skyttegraven til stand 12 som dette støttepunkt benævnes. Det var en temmelig stejl højde der i vestsiden var delt ved en ca. 3m dyb kløft, hvor der måske var hentet sand. Der stod et par barakker af hvælvingeblik, som vistnok havde tjent som opbevaringssted for redskaber og ly for arbejderne ved befæstningslinjen.

På den sydlige eller rettere sydøstlige del af højden lå en kirkegård. Et par hundrede meter til højre (sydsydøst) for støttepunktet gik landevejen **Spiergsten** til **Kruglanken**, til højre for denne lå støttepunktet stand 11. Mellem vejen og stand 12 var der en lille skyttegrav på en lav banke benævnt mellemstand ¹¹/₁₂, den var dog ikke besat, den havde kun front mod fjenden og hverken skyttegrav eller pigtrådsforhindringer bagud. På begge sider af vejen var der engdrag. På vejen var der om natten en underofficers post af besætningen fra stand 11, der bevogtede gennemkørslen i tråd forhindringerne, der kun var lukket med de såkaldte spanske ryttere.

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

Ved inddelingen var jeg kommet i 1ste tog der kom til at ligge i den del af skyttegraven, der vendte ud tilbage, der måtte de fleste af os først bygge dækninger (understand) hvor vi kunne opholde os. Der var dog i alt fald til dels allerede gravet huller af arbejderne, så vi behøvede blot at lave dem lidt tilrette så blev der hentet nogle hvælvinger af bølgeblik fra førnævnte kløft (barakkerne blev efterhånden også brudt ned)

Pladerne blev så lagt over hullet på en afsats ½-1m under overfladen og så blev der igen fyldt jord oven på ½-1m tyk, så blev der hentet en dør og sat for indgangen, halm hentet på førnævnte gård og så sad vi der lunt og godt. Hullet var gravet med afsatser rundt ved siderne til at sidde på, så der kunne sidde en 12-16 mand derinde men vi var kun 5 mand, så vi kunne mageligt ligge ned.

I den tid vi lå i dette støttepunkt led jeg af en meget voldsom hovedpine og anden eller tredje dags morgen bad jeg løjtnanten om at måtte gå til sygestuen i Spiergsten, hvad han dog ikke ville tillade da det var ved at blive så lyst at russerne kunne se hvor der færdedes bagved stillingerne jeg kunne gerne få endnu mere hovedpine sagde han, han mente hvis det russiske artilleri skulle finde på at skyde efter mig. Hovedpinen mildnede vel efterhånden men hørte dog ikke helt op før til jul. Den var vel nok en følge af forkølelsen. Om eftermiddagen skrevet til fætter Thomas Petersen i Frankrig.

Mandag d. 7. dec. Sidste nat var jeg på patrulje sammen med en landværnsmand langs trådhegnet over mellemstand ¹¹/₁₂ til underofficers post på landevejen og samme vej tilbage. *Modtaget brev fra Faustrup dat. D. 26. nov. Og kort fra moder stemplet d. 30. nov. Men uden meddelelser af nogen art, så der har mor nok kun fået adressen skrevet og så er det ved en fejltagelse kommet med posten.*

Tirsdag d. 8. dec. Sidste nat igen patrulje, engang jeg husker ikke om det var denne eller den foregående nat, var vi også helt over i stand 11. *Modtaget kort fra moder, J Hesselberg og Nis Petersen og skrevet kort til moder, J.H., N.P. og til Faustrup. I morges blev der skudt en del her og til højre for os, og vi fik ordre til at holde os parat men det holdt siden op. *Om aftenen fik jeg 1 pakke fra N. Fredsted med forskellige nydelsesmidler, deriblandt 5 cigarer som jeg ikke ryger, men så er der så mange flere kammerater der gerne vil. Fik også kort fra onkel i Høirup og brev fra moder.**

Onsdag d. 9. dec. Sidste nat vagt i skyttegraven, 2 timer vagt, 2 timer fri. *Skrevet kort til N. Fredsted og til onkel i Høirup.*

Torsdag d. 10. dec. Sidste nat igen vagt i skyttegraven 2 timer vagt, 6 timer fri. *Modtaget pakke fra H. Hesselbergs m. smør, chokolade, småkager. Brev fra Kusine Marie Putze, kort fra fætter Th. Falk og fra Phillip Petersen, der som Obergefrejter opholder sig i Thorn. Skrevet kort til Ph. P., fætter Th. F., J. Hesselberg og kusine M. P. og påbegyndt brev til mor. Russisk artilleri skyder gerne lidt om formiddagen, ”senere holder de middagspause” og begynder så ca. kl. 2.³⁰ og til aften. Stand 12 beskyder de en hel del, mest midt på højden og så på kirkegården og på den foranliggende skyttegrav, vi i den på bagsiden af højen liggende skyttegrav ligger temmelig godt dækkende og får sjældent granater ned ved os.*

På lyttepost

Fredag d. 11. dec. Sidste nat jeg med en landværnsmand på Lyttevagt ved trådhegnet forude fra kl.11,³⁰ til kl.5,³⁰ så kom der pludselig afløsning af andre tropper og sagde at vi skulle rykke af, så kom vi i en fart tilbage til vor dækning, hvor de andre kammerater var ved at pakke, pakkede sammen og gik så til en større gård (Sultanen?) bag ved stillingen, hvor vi skulle være meget forsigtige da enhver bevægelse uden for gården kunne ses af russerne. Vi 12 dansktalende fra 9. og 2. Kompagni. Der også ligger her sendte i dag en hilsen til Flensborg avis.

Lørdag d. 12. dec. Morgen fået pakker fra Th. Falk (1 pund margarine) M. Putze (2 stk. pølse) H. Hesselberg (æbler) og brev fra mor. Form. kl. 11 fået lønning 5,30 mark. Samtidig med lønningsudbetalingen blev der samlet ind til de faldnes efterladte, halvdelen til kompagniets egne faldne og halvdelen til et fælles fond, (for hele hæren?). Skrevet brev til mor færdig og 1 mark ind i til lille Peter. Eftermiddagen. Eller rettere aften kl. 4,⁴⁵ rykkede vi atter ud i skyttegraven, mellemstand ¹²/₁₃, til venstre for stand 12, en forbindelsesstilling, der var udækket bagfra. Her fik vi skyttegravs eller lytte vagt. Foran os et stykke afhugget granskov med store stubbe, hvorigennem vi har vor lyttevagt, det var en vanskelig vej fra skyttegraven til lyttevagten i disse mørke og sludfulde nætter, leret og fedtet og vådt var der ovenikøbet.

Søndag d. 13. dec. Aften fået pakker fra fætter P. Aarestrup (skrivepapir) M. Bonde (smør), brev fra P. G. Iversen. (Peter Glashoff Iversen = nabo)

Mandag d. 14. dec. Sidste nat Lyttevagt fra kl.5,³⁰ – kl.12/1. *Fået pakke fra P. G. Iversen (småkager, chokolade), fra moder (chokolade, garn, lys, cigarer), kort fra Mads Thygesen og Iver Iversen, har skrevet kort til Peter Aarestrup, M. Bonde, P.G.Iversen, M. Thygesen og Iver Iversen.*

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

Tirsdag d. 15. dec. Sidste nat vagt i skyttegraven. *Skrevet brev til moder* som jeg tilligemed de i går skrevne kort ville sende med en underofficer der går til **Løtzen** i morgen, men ligesom jeg havde brevet klæbet til, fik vi ordre til at pakke, kl.5,³⁰ skulle vi afløses. Kl.7 marcherede vi så til **Spiergsten**. *Fik der brev fra moder, brev og pakke (fedt) fra Tante Anne, kort fra kusine M. Putze.*

Onsdag d. 16. dec. Arbejdede fra kl.8 til kl. 2,³⁰, så middagsmad kl. 4 modtaget julegaver, jeg fik 1 mavebind, 1 par fodlapper, lidt chokolade. 4 pakker får korporal skabet at fortære næste dags aften. *Skrevet brev til moder og tante Anna.*

Torsdag d. 17. dec. Arbejdede fra kl.7.³⁰ – kl. 2.³⁰. Om aftenen blev der fordelt flere kærlighedsgaver, jeg fik 1 lommetørklæde og noget chokolade, andet havde jeg ikke brug for. Så drak vi (7. Korporal skab) kaffe med kager osv., nødder 1/8 tønne øl har vi også købt, så det bliver en stor festaften. *Jeg fik kort fra P. Putze, skrev kort til P. Putze, Erik P., Niels Aa., P. Iversen, og Thomas Petersen.*

Fredag d. 18. dec. Arbejdede fra kl.8 – kl.3. *Om aftenen kom der brev fra moder, pakker fra Tante Anna (kød, filtsåler, brevpapir), Marie Bonde (brune kager), Peter Jensen, Kolstrup (chokolade, bolcher) og 1 pakke med vafler, 2 dåser gåseleverpostej, chokolade og et brev i men ingen navn under det viste sig senere at den var fra en nabo derhjemme N. Fredsted. Skrev kort til P. Jensen.*

Lørdag d. 19. dec. Arbejdede fra kl.8 – kl. 12. og fra kl.1-kl.2 geværrensning.

Første julepakke

Søndag d. 20. dec. Arbejdede fra kl.8 – kl. 2.³⁰, *Fået en stor julepakke fra moder (1 læder-vest, 1 par underbenklæder, smør, 2 par muffediser fra Christanse og Ingeborg Fredsted, Skinke fra P. G. Iversen) desforuden modtog jeg pakker fra moder (strømper og brev med 2 mark indlagt) fra Marie Putze (kiks, bolcher) skrev brev og kort til moder, kort til tante Anna og Marie Bonde.*

Mandag d. 21. dec. Arbejdede sammen med 3-5 andre med at bygge et WC. Det var noget andet end at arbejde sammen med hele kompagniet, vi blev også færdig kl.12, mens kompagniet havde arbejdstjeneste til kl.3 eftermiddag. Fik om aftenen lønning 5,30 mark, *1 pakke fra H. Winterberg, kort fra Thomas Falk, julekort fra Erik Petersen og P. Aarestrup, skrevet kort til Chr. og Ing. Fredsted og H. Winteberg, i dag har det frosset lidt.*

Tirsdag d. 22. dec. I dag bygget nok et WC, færdig kl. 12.³⁰, *Let frost og lidt sne i dag. Om eftermiddagen sendt en pakke til moder med 2 smudsige skjorter, 1 par ditto underbenklæder og 1 par gamle muffediser, 1 mappe ansigtshort fra omegnen af Løtzen (Masuren) og et par rus. og tyske patroner som erindring. Fik om aftenen pakker fra onkel Niels Aa. (småkager), og fætter Peter Aa.(smør), brev og kort fra moder, brev fra Erik P. Faustrup, Marie Putze, kort fra I. Iversen, og Nis Petersen, skrevet kort til moder og fætter Peter Aarestrup.*

Onsdag d. 23. dec. WC igen og sammen med en anden lavet fødder til Majoren og bataljons- ordonnansers juletræ og en til vort eget. Sne og fog til godt middag. *Skrevet kort til kusine M. Putze og fætter Thomas Falk.*

Juleaften Torsdag d. 24. dec. Måtte jeg igen arbejde med kompagniet på reservestillingen fra kl.8 - kl.12. og så skulle vi til at fejre jul, juleaften, i vores kvarter, men tak skæbne, parolen lød på højeste alarmberedskab og julefesten udsat til senere.

I mit kvarter tændte vi dog juletræet og fejrede lidt jul trods alarmberedskabet. Tyskerne var kommet på de tanker, at russerne kunne finde på at benytte julenat til at bryde gennem de tyske stillinger, hvad de da også gjorde ved **Sehøhe syd for Løtzen**.

Juledag Fredag d. 25. dec. Arbejdede fra kl.8 – kl.12. Der var ellers lovet os fri den dag, men det blev ingen ændret som dagen før. Men ivrige arbejdere var vi ikke, og da vi var færdige fik vi at vide at vi dog skulle have haft fri, nå hvor vi skændte, de fordømte, - førere fik deres skudsmål – bag deres ryg. Og så, som vi hentede middagsmad, blev der alarmeret, vi fik næsten ikke tid til at spise, **9. og 10. Kompagni** der begge lå i reserve kom så med en felddane der endte lidt syd for **Spiergsten** og kørte over **Løtzen** sydpå så langt felddanen gik. Derpå march over en pontonbro til **Rydzerven** og videre til **Paprodtken**, ca. 8 km i alt, hvor vi kom i kvarter fik te og spiste lidt brød og lagde os til at sove.

”Russerne var brudt igennem ved **Sehøhe**, lige i nærheden af **Paprodtken**, havde overrumplet landstormsfolkene der var fordybede i deres julepakker, nu blev det rigtignok russerne der pakkede ud, hvad de også gjorde grundig. De tog ved angrebet en del tyskere til fange, men det 33. Tyske linje regiment kom så til forstærkning og greb ind ligesom russerne havde ordnet de tyske fanger til afmarch og så befriede de tyskerne og tog samtidig 1000 russere til fange i alt blev der taget ca. 1300 russere og de øvrige blev drevet på flugt”.

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

Da jeg havde sovet ½ time måtte vi ud igen ca. kl.9.³⁰ og så gik det ud efter skyttegravene til. Vi mente endnu at vi skulle i kvarter som forstærkning, men undervejs traf vi pionerer og sammen med dem måtte vi så hen at grave skyttegrave. Under marchen sank en af pionererne pludselig sammen han var blevet ramt i hovedet af en kugle ude fra stillingerne, så langt borte at ingen havde hørt den vi kom også gennem det terræn hvor kampen havde stået men så kun enkelte faldne. Foran de skyttegrave vi gravede lå der en stor mose som tyskerne mente, var umulig at passere hvorfor de ikke havde sikret dem her, men hjulpet af frosten var russerne desto gået over mosen her, ude i mosen lå der mange døde og sårede russere, sygebærere var i færd med at bjærge nogle af dem.

Lørdag d. 26. dec. Hen ad kl.4 om morgenen rykkede pionererne af igen og så kunne vi selv arbejde videre byggede da også dækninger (understand) i løbet af dagen, hentede halm, så vi kom til at ligge lidt lunt. Der blev fortalt at et tysk batteri ved kampen i løbet af 2 timer havde skudt 700-800 skud, deraf en kanon 270-280 skud de har nok svedt trods kulden, artilleristerne. *Pakker fra tante Marie med sjal og chokolade, fra P.G. Iversen, 2 hæfter "Hilsen til soldaterne", og nogle sange,*

Søndag d. 27. dec. Rykkede vi af igen og marcherede til **Løtzen** ca. 20 km, en march så anstrengende som få, især da vi nåede **Chauseen**, da der var faldet isslag og **Chauseen** var glat som et spejl -- Juletræ –

><

Slut

Iver nr. 3 fra venstre. Tid og sted ukendt, men sikkert på Østfronten da Iver var 3 år på Østfronten og 1 år på Vestfronten.

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

Erindringerne er skrevet af Iver Nielsen Aarestrup efter 1. verdenskrig.

Iver havde ført dagbog under krigen. Og efter dem har han begyndt at skrive en bog eller bare prøvet at bearbejde oplevelserne under krigen, det får vi nok aldrig at vide.

De oprindelige dagbøger har mormor (Ellen) desværre destrueret. Men de 4 måneder fortæller dog lidt om livet som soldat i starten af "Den Store Verdenskrig".

Erindringerne er afskrevet af et barnebarn og let redigeret af samme siden 2001. Afskriften er februar 2022 indsendt til Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot.

4. OKTOBER 1918 – HEJMDAL: KIRKEKLOKKERNE OG KRIGEN

Sårede

Underofficer Iver Aarestrup, Søn af Andrea Aarestrup i [Bjerndrup](#) ved [Stepping](#), som har været med siden Krigens Begyndelse, først i [Øst](#), og sidste Efteraar i [Vest](#), er ifølge "Dv." for 14 dage siden bleven saaret af en Granatsplint i det ene Ben og i Ryggen, og ligger for Tiden i et Lazaret i [Württemberg](#), men han er dog i Bedring. Han vil formodentlig faa en længere Orlov og komme hjem og hjælpe sin Moder lidt ved Landbruget. Iver Aarestrup har Jernkorset af 1. og 2. Klasse og den hamborgske Fortjenstorden. (Württemberg er den sydligste delstat mod Frankrig)

Iver har ud fra de oplysninger været på [Østfronten](#) til efteråret 1917. Og siden da på [Vestfronten](#) indtil ca. 20. sep. 1918 hvor han blev såret.

Det vil sige. 3 år ved Østfronten og 1 år ved Vestfronten.

Ifølge hans datter f 1929 min mor skulle han været kommet tilbage til fronten inden krigsafslutningen 11. nov. 1918.

Baggrund:

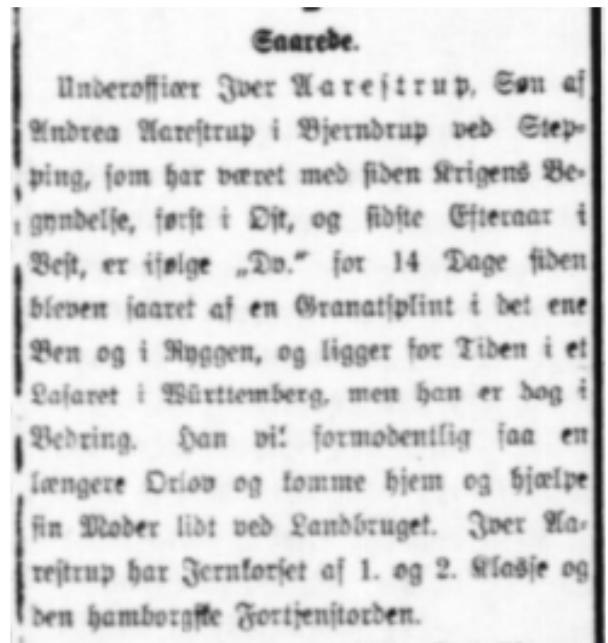
Den allierede modoffensiv 18. jul. 1918 - 11. nov. 1918

Den tyske hær var udmattet efter forårets og forsommerens kraftanstrengelser. Initiativet gik over til de allierede, der med Foch som fælles øverstbefalende indledte en offensiv 18. juli med erobringer ved [Marne](#).

Den 8. august begyndte briterne en offensiv ved [Amiens](#) med 456 kampvogne. Den tyske front blev den første dag revet op i en bredde af 24 km og en dybde af 4 km. Talrige tyske enheder brød sammen, og den tyske generalstabschef Ludendorff kaldte siden 8. august "den tyske hærs sorte dag".

Det lykkedes dog på tredjedagen at standse den britiske offensiv. Men de allierede havde nu kræfter til hurtigt at åbne nye offensiver i snart sagt alle sektorer: Mod [Noyon](#) og [Bapaume](#) senere i august, mod [St. Mihiel](#), [Argonne](#), [Hindenburglinjen](#) og [Leper](#) i september. I september mistede tyskerne 230.000 mand.

Den 28. september fik Ludendorff et nervøst sammenbrud. Den tyske overkommando indså, at man ikke længere kunne vinde krigen på vestfronten og bad den 29. den tyske regering om at indlede forhandlinger om en våbenstilstand.

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

22.2.1890 + 7.11.1944

1
Skrivere af disse Linier, blev som saa mange andre unge og aldre fra vort hære Nordkyst, indkaldt i August Maaned 1914 og maatte brække i den tyske Troje og tage en Tourn med i den store Verdenskrig, som jo ingen dengang enede eller troede skulde vare i over fire Aar, Harde vi dengang enet det, var nok ikke ret mange gaaet den Vej, men som Legerne stod dengang troede vi jo et til Jul var vi færdige, og alt saa jo ud til at lykkes for Tyskerne, saa dem der gik nord-paa havde jo ingen Udsigt til et kunde vende tilbage til deres Hjem nogensinde mere, for muligvis vilde Tyskerne jo endde have trunget Danmark til at udlevere dem, for at faa dem straffet, men kunde jo tiltro Tyskerne alt i den Retning. Tiden gik jo sin Gang herhjemme, alt skulde jo helst blive ved at gaa i sin gamle Gænge, om ogsaa de fleste Steder manglede mangen en, der allerede maatte afsted i Lobet af de første Mobiliseringsdage, Hosten begyndte jo og de der blev tilbage maatte tog hange endnu Reder i. Laa overant da ogsaa den Dag da jeg maatte hjem-

23
Vi mente endnu at vi skulde i Kvarter som Forstærkning, men under vort traf vi Pionerer og sammen med dem maatte vi see hen et godt Skyttegrave. Under Mroschen ^{så} en af Pionererne pludselig sammen han var bleven ramt i hovedet af en Kugle ude fra Stillingerne, saa langt borte at ingen havde hørt den. Vi kom ogsaa gennem det Terræn hvor Kampen havde staaet men saa kun enkelte Faldne. Foran de Skyttegrave vi gravede laa der en stor Mose som Tyskerne mente var upasserbar hvorfor de ikke havde sikret dem her, men hjælpne af Frostens var Russerne netop gaaet over Mosen her, Hovort ude i Mosen sagdes laa der mange døde og saarede Russere, Lygebaer var iferd med at bjerge nogle af dem. Mand Tr. 4 om Morgenen
Lørdag d. 26.12. rykkede Pionererne af igen og saa kunde vi selv arbejde videre byggede da ogsaa Dækninger (Understand) i Lobet af Dagen, hentede Helm, saa vi kom til at ligge lidt lunt. Der blev fortalt at et tysk Batteri ved Kampen i Lobet af 2 Timer havde skudt 700-800 Skud, deraf een Kanon 270-280 Skud de har nok svedt trods Kulden, Artilleristerne. Pakker, fra Tante Marte med Guld og
Lørdag d. 27.12. rykkede vi af igen og marscherede til Lötzen ca 30 km, en kære Pkauseen, da der var falden
Juletrae

Iver Nielsen Aarestrup (1890-1944).
Krigserindringer 1914.

Supplerende oplysninger om familiemedlemmer:

Iver Nielsen Aarestrups kusine: Mand død i [Maulin](#).

Else Marie Katharine Petersen Falk, Født 25. mar. 1892 i Bramdrup [Datter af: arbejder Heinrich Petersen Falk og hustru Anne Marie Thomsen Aarestrup i Bramdrup] ⁽⁷⁹⁾ døbt 24. apr. 1892 i Moldrup kirke [Faddere: Niels Aarestrups hustru i Kolstrup, Andrea Aarestrup i Bjerndrup, Andreas Petersen Falk i Stenderup] Konf. ⁽⁴⁾ 1906 i Stepping kirke. Fra før 1921 - 1959 Husholder ved Marius Lund. **Død** 22. sep. 1959 i [Bastrup](#), [Vamdrup sogn](#), [Ribe amt](#).

Gift: 14. sep. 1914 i [Flensborg](#) m Soldat **Paul Gustav Emil Putze**, Født 14. jun. 1890, som søn af Heirich Otto Putze og Elisabeth Kaz. Var ved grænsebevogtningen til ca. august 1914, **Soldat i den store Verdenskrigen 1914-18**, Bosat i Vamdrup, Mindesten: bl.a. P. Putze fra Bjerndrup, Stepping sogn, **Død** 18. apr. 1915 i [Maulin](#), [Frankrig](#). **FT-1921:** [Haderslev amt](#), [Jels sogn](#), ⁽⁵²⁾, Marius Lund født 2/2 1888 i [Vester Ende Tønder amt](#) enke 1/10 1918 i [Jels](#) tilfl. 1913 fra [Holsted](#) landbrug arbejdsgiver domæne forpagter Johannsen, -- Jeppe Jensen Lund født 10/1 1915 i [Jels](#) barn, -- **Marie Putze** født 25/3 1892 i [Bramdrup](#), [Haderslev amt](#) enke 1/10 1918 i [Jels](#) tilfl. 1918 fra Mølby husbestyrerinde husgerning arb. giver arbejder Marius Lund.

FT-1925: [Haderslev](#), [Frøs](#), [Skodborg](#), [Skodborg](#), 70, D9700 Marius Lund 37 02-03 1888 E Husfader Arbejder [Ballum](#). [Tønder](#), -- Jeppe Jensen Lund 9 10-01 1916 U Barn [Jels Haderslev](#), -- **Else Marie Katharine Petersen Putze** f. Falk 33 25-03 1892 E Husbestyrerinde [Moldrup](#). [Haderslev](#).

FT-1930: [Haderslev amt](#), [Skodborg sogn](#), [Skodborg skov](#) ⁽³⁰⁾ Marius Lund f 2. mar. 1888 i [Ballum](#) enke husfader landmand, -- Jeppe Jensen Lund f 11. jan. 1916 i [Jels](#) ugift barn, -- **Else Marie Kathrine Pedersen Putze** f 25. mar. 1892 i [Bramdrup](#) enke husassistent.

FT-1940: [Ribe amt](#), [Andst herred](#), [Vamdrup sogn](#), [Holte ejerlav](#) (6 / 12) Marius Lund f 2. mar. 1888 i [Ballum](#) enke invalide rente [Død 23. jul. 1964 på [Kolding sygehus](#) ⁽¹¹²⁾ Beg. i [Vamdrup](#)], -- **Else Marie Kathrine Pedersen Putze** f 25. mar. 1892 i [Bramdrup](#), [Haderslev amt](#) enke husassistent.

PS: Vielsen se "Krigserindringer" side 3 under "Besøg hjemmefra".

Iver Nielsen Aarestrups fætter:

Thomas Petersen Falk, Født 7 jul. 1895 i [Bramdrup Moltrup sogn](#) [Søn af: 2. barn 1 søn af arbejder Heinrich Petersen Falk og hustru Anne Marie Thomsen Aarestrup i [Bramdrup](#)] ⁽⁸¹⁾ døbt 4. aug. 1895 i [Moltrup kirke](#) [Faddere: gårdejer Jens Sørensen i Vestergaard, Oluf Petersen i Vestergaard, Anna Tingleff i Vestergaard] Konf. ⁽¹²⁾ 1911 i [Stepping kirke](#). **Soldat i Verdenskrigen 1914-18**, **Død** dag ukendt (august) 1921 ⁽³¹²⁾ beg 2. sep. 1921, fundet druknet i mergelgrav, Tjente hos sin onkel Niels Aarestrup i [Højrup Østerskov](#), Forsvandt da han var på vej fra [Kolstrup](#) til [Højrup Østerskov](#) efter et besøg hos forældrene.
